

Verkenningnotitie

Als organisaties binnen het sociaal domein staan we midden in de samenleving en krijgen we als een van de eerste te maken met brede ontwikkelingen in de maatschappij. Onze doelgroepen – mensen met sociale, fysieke, verstandelijke beperkingen en/of psychische kwetsbaarheden merken vaak als eerste de gevolgen van veranderingen. Zoals reeds geduid in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) staan we als maatschappij voor een aantal uitdagingen door de toenemende zorgvraag, het toenemende aantal ouderen en tekort aan zorgpersoneel, oftewel de zorgkloof. Dit wordt door de Rijksoverheid vertaald in het maken van een beweging naar de voorkant waarbij meer aandacht is voor preventie en de eigen kracht van burgers. Samen staan we voor de uitdaging de zorg en ondersteuning zo in te richten dat we met beperkte professionele kracht, innovatieve oplossingen en vertrouwend in de kracht van de inwoners van Kerkrade en hun netwerken het juiste kunnen bieden.

Anticiperend op deze uitdaging blijven we redeneren vanuit onze visie dat inwoners het leven kunnen leiden, zoals zij dat zelf willen. De wensen en ambities van de inwoner vormen daarbij ons vertrekpunt. Iedereen kan en mag meedoen in de samenleving. We gaan daarbij uit van de eigen regie en mogelijkheden en talenten van inwoners en ondersteunen waar dat nodig is. De eigen omgeving speelt hierin een waardevolle rol waarbij een intensieve samenwerking met het welzijnswerk essentieel is. We dragen samen bij aan een vitale inclusieve wijk en een veerkrachtige gemeenschap. Deze visie en doelstelling is voor alle betrokken organisaties, inclusief welzijnswerk, min of meer gelijk, echter kan de invulling verschillen per doelgroep en liggen de opdracht aan Impuls en aan de zorgaanbieders in elkaars verlengde.

De afgelopen jaren hebben we binnen verschillende gemeenten ervaring opgedaan met de uitvoering van begeleiding groep en begeleiding individueel in verschillende vormen. Deze vormen zijn in de loop der jaren aangepast op basis van de hulpvraag en er is getracht om deze vormen zo efficiënt en effectief mogelijk aan te laten sluiten op de kansen en de persoonlijke situatie van de inwoners. Deze verkenningnotitie geeft een inkijk in deze ervaringen en kan richting geven aan de inrichting van de toekomst van de geïndiceerde zorg Kerkrade.

Aan de voorkant van zorg

Soms zorgt een gebeurtenis ervoor dat mensen uit hun evenwicht komen. Dan is er even een steuntje in de rug of een duwtje in de juiste richting nodig om het evenwicht te herstellen, zodat mensen hun uitgestippelde pad door het leven kunnen hervatten. Hier gaat het om normaliseren, om accepteren dat het leven over hobbels gaat en dat die hobbels het gedrag van mensen beïnvloeden. Gedrag dat met een beetje geduld en relativering (al dan niet enkelvoudig en kortdurend) bijgestuurd kan worden. Hier is het passend om te kijken naar wat mensen wel kunnen, en niet uit te gaan van een probleem of een tekort. De verkenning van de oplossing begint in het voorliggend veld. Hierbij is het van belang om oog te hebben voor de sociale infrastructuur van mensen met een ondersteuningsbehoefte en dient in de driehoek tussen gemeente, welzijn en zorgorganisaties in deze infrastructuur geïnvesteerd te worden (kennis en middelen) als we daarmee kunnen bereiken dat een ondersteuningsvraag geen zorgvraag wordt.

Door de hybride toegang WMO te beleggen bij Gemeente Kerkrade en Impuls kan vanuit natuurlijke nabijheid en het vanzelfsprekende contact met de belangrijkste vindplaatsen in de wijk (huisarts, school, kinderopvang, vereniging) gesignaleerd worden welke vragen er spelen en geconstateerd worden of er sprake is van een noodzaak tot aanvulling vanuit geïndiceerde Wmo begeleiding.

De invulling van deze geïndiceerde zorg en de vorm waarin dat wordt geboden staat in deze notitie, wat dient als verkenningnotitie voor de dialoogsessies, centraal.

Flexibiliteit in begeleiding

Gemeenten, welzijnsaanbieders en zorgorganisaties hebben samen belang bij het organiseren, zo integraal mogelijk uitvoeren, transformeren en toekomstbestendig maken van de zorg en ondersteuning. Een goede samenwerking tussen deze partijen is dan ook één van de voorwaarden voor het doen slagen van de nodige transformatie.

Vanuit de klantreis beschouwd begint deze samenwerking bij de toegang.

Een grondige triage bij de toegang borgt een goede inschatting van de daadwerkelijke hulpvraag en daaropvolgend de inzet van een passende, zo laagdrempelig mogelijke vorm van ondersteuning of voorzieningen. De eerste triage richt zich op de mogelijke inzet van de eigen kracht van de inwoner, de inzet van het eigen netwerk, de inzet van voorliggende en algemene voorzieningen; waar nodig en kan, ondersteund met techniek.

Indien bij de triage geconstateerd wordt dat er sprake is van een noodzaak tot geïndiceerde Wmo begeleiding, kan er worden gedacht aan een getrapte inzet van begeleiding. Deze inzet kan bestaan uit een collectief begeleidingsaanbod, dagbesteding/participatie en waar nodig maar ook aanvullend op maat individuele begeleiding. Ook kan het voorkomen dat direct een Wmo-voorziening nodig is wanneer de situatie hierom vraagt. Het is van meerwaarde als bij complexe casuïstiek tijdens de triage deskundigheid kan worden betrokken van zorgaanbieders of experts vanuit andere domeinen (bijvoorbeeld wonen).

Oftewel het is van belang dat vanuit de triage flexibiliteit mogelijk is om een mix van dienstverlening te kunnen inzetten (bijvoorbeeld algemene + geïndiceerde dienstverlening), in tegenstelling tot een enkelvoudige keuze uit een van de voorzieningen.

Onderstaand worden de diverse mogelijkheden kort toegelicht waarbij het op onderdelen ook mogelijk is om digitale technieken, al dan niet aanvullend, in te zetten.

- **Verlengde intake:**

Wanneer er door de toegang is vastgesteld dat er noodzaak is tot geïndiceerde begeleiding kunnen de zorgaanbieders, indien nodig, een verlengde intake aanbieden. Middels deze werkwijze kijken we gedurende een afgebakende periode welke ondersteuning het best passend is. Dit kan een combinatie zijn van onderstaande benoemde ondersteuning maar ook een combinatie met welzijn. Daarnaast kan er in het begin meer inzet noodzakelijk zijn vanuit bijvoorbeeld begeleiding individueel om dit vervolgens af te schalen naar een collectief aanbod. Flexibiliteit in uren en snel kunnen schakelen tussen de diverse vormen van ondersteuning is hierbij noodzakelijk.

- **Collectieve begeleiding/ begeleiding individueel in groepsverband:**

In diverse gemeenten hebben we ervaring opgedaan om de individuele begeleiding die elke organisatie levert, onder ander in samenwerking met de betreffende welzijnspartner, gezamenlijk om te vormen naar een groepsgewijs aanbod. Hierbij is het van belang dat er gekeken wordt welke type ondersteuningsvraag veelvuldig voorkomt en of deze vragen via een groepsgewijs aanbod opgepakt kunnen worden. Dit groepsaanbod aanbod organiseren we bij voorkeur op bestaande locaties met een wijkfunctie. De locatie wordt als vertrouwd ervaren waardoor burgers zonder voorbehoud naar binnen stappen.

Deze exercitie kan ook worden toegepast bij de bestaande cliënten binnen de wmo. Voor burgers die ondersteuning krijgen middels een lage beschikking en met een

soortgelijke hulpvraag kan onderzocht worden of zij in groepsverband kunnen worden begeleid. In de praktijk is reeds ervaren dat deze vorm van begeleiding enerzijds bijdraagt aan het verrijken van handelingsperspectieven doordat deelnemers persoonlijke ervaringen met elkaar delen, anderzijds bijdraagt aan het creëren van een persoonlijk sociaal netwerk waar de deelnemer op terug kan vallen, ook buiten de groepsmomenten om of na het afsluiten van de collectieve begeleiding.

De inschatting of de inzet van collectieve begeleiding mogelijk is bij cliënten die reeds in zorg zijn kan door de betrokken organisatie worden gemaakt waardoor de extra route via de gemeentelijke toegang en de daarbij horende administratieve last kan worden voorkomen. Het aanbod in collectieve begeleiding kan meerdere doelen dienen waaronder ook ontwikkeling en stabilisatie. Het collectiviseren van bestaand en nieuw aanbod is een blijvende verkenning waarbij we op steeds meer thema's hulpvragers collectief kunnen begeleiden. Een voorbeeld hiervan is 'herstellen doe jezelf' gegeven door ervaringsdeskundigen.

Een zeer belangrijk aspect hierbij is de samenwerking met Impuls. In het midden, daar waar mensen tegen uitdagingen aanlopen, geen zorg nodig hebben, maar wel even ondersteund moeten worden om weer op hun pad te kunnen komen (eigenlijk iets te zwaar voor welzijn en te licht voor zorg), moet de samenwerking tussen welzijn en zorg worden geïntensiveerd. Niet door naast elkaar 'kom op de soep' te organiseren of een jongereninloop, maar door een model van samenwerken te ontwikkelen waar we goede lichte ondersteuning aan burgers kunnen bieden en onderling kennis en expertise wordt gedeeld. Zowel de opdracht aan welzijn als aan de zorgaanbieders van onderhavige aanbesteding dient hierin te voorzien en, zoals hiervoor ook al is aangegeven, in elkaars verlengde te liggen.

- **Participatie/ dagbesteding:**

Een zinvolle dag invulling brengt structuur en regelmaat in de dag. Cliënten leren nieuwe dingen, ontmoeten mensen en kunnen talenten (her)ontdekken en (her)ontwikkelen. De dagbestedingsactiviteiten zijn gericht op zingeving, activering en stabilisatie. Altijd naar eigen vermogen en vanuit eigen (veer)kracht. Deze structuur in de dag maar ook het creëren van een netwerk kan vaak een antwoord zijn op hulpvragen die nu vaak één op één worden opgepakt achter de voordeur. Binnen deze vorm van begeleiding zien we de kans deze te verbinden met de wijk en de daar aanwezige voorliggende voorzieningen zodat de ondersteuning in de nabijheid wordt ingezet. Hierdoor stimuleren we ontmoeting tussen cliënten en inwoners ongeacht of en welke hulpvraag er speelt. Door specifieke kennis en expertise toe te voegen aan voorliggende voorzieningen zoals welzijnsactiviteiten ontsluiten we deze voor meer doelgroepen.

Ook is het mogelijk dat gedurende arbeidsmatige dagbesteding de vaardigheden van cliënten zodanig worden gestimuleerd en ontwikkeld dat uitstroom richting de Participatiewet aan de orde kan zijn. Dit vraagt samenwerking en afstemming met de afdeling Participatie van de gemeente.

- **Individuele begeleiding:**

Individuele begeleiding willen we bij bepaalde doelgroepen pas toepassen op het moment dat alle bovengenoemde mogelijkheden zijn verkend zonder in dit proces uit het oog te verliezen dat 'wat de burger nodig heeft', voorop staat. Zo kan het nodig zijn om juist een aantal stressoren weg te nemen waardoor dus in eerste instantie direct wordt ingezet op een maatwerkvoorziening, alvorens kan worden toegeleid naar bijvoorbeeld participatie of een collectief aanbod. Ook hier is het van groot belang om

flexibiliteit in te bouwen in de manier waarop de vraag naar geïndiceerde zorg wordt vorm gegeven. Dit is van belang zodat er, waar nodig kan worden opgeschaald, zowel in fysieke maar bijvoorbeeld ook in digitale contacten maar daar waar het kan wordt ondersteuning ook afgeschaald. Op deze manier 'normaliseren' we ons aanbod en maken we de cirkel rond door geïndiceerde individuele begeleiding tijdelijk in te zetten ten einde mensen weer, uitgaande van zelfregie en eigenaarschap, volwaardig mee te laten doen in de maatschappij.

- **Op- en afschalen / meebewegen:**

Om de juiste zorg, op het juiste moment en in de juiste vorm te kunnen aanbieden, is het - zoals hiervoor al is aangeduid - nodig dat er op een flexibele manier kan worden opgeschaald en afgeschaald. De ondersteuningsbehoefte van een inwoner is geen rechte lijn, maar kent pieken en dalen. Het meebewegen met die behoefte is essentieel voor de doelmatigheid van de geleverde inzet. En dat meebewegen geldt voor de mix qua samenstelling van de dienstverlening (voorliggend, algemeen, geïndiceerd), voor de combinatie van producten (groep, individueel, individueel in groep) maar ook voor de termijn waarop de declaratie plaatsvindt (geen onlogische afbakening in te korte tijdsblokken).

Alle bovenstaande benoemde vormen geven een inkijk in de mogelijkheden die wij als zorgaanbieders samen met Impuls willen inzetten en doorontwikkelen. Graag verkennen we dit, evenals de andere onderwerpen die reeds zijn aangeleverd waaronder technologische en sociale innovatie, verder met de partners die inschrijven op de ontwikkelopgave.